

Titel document:

INHOUDSOPGAVE

Inleiding

1. Ambities, doelen en thema's vanuit RRAAM/Almere 2.0

Ambities en doelstellingen voor Oosterwold

Leidraden en thema's Handelingsperspectief Oostflank MRA

2. Huidige betekenis van Oosterwold binnen de regio

Unieke positie in de Oostflank en daarbuiten

Gerealiseerde woningen en bedrijven

Bijdrage aan de 6 thema's:

- *Investeren in een veerkrachtige samenleving*
- *De economie versterken tot in alle haarvaten*
- *Een diversiteit aan woon- en leefmilieus realiseren*
- *De bereikbaarheid organiseren naar alle windstreken*
- *Grootschalige landschappen en stadsnatuur inzetten als kernkwaliteit*
- *Klimaatadaptief, circulair en duurzaam ontwikkelen*

3. Perspectieven en kansen lange termijn

Voortzetten van ambities Oosterwold

Kwalitatieve ontwikkeling

Proeftuin Oosterwold

Kansen vanuit regionale samenwerking en opgaven:

- *Investeren in een veerkrachtige samenleving*
- *De economie versterken tot in alle haarvaten*
- *Een diversiteit aan woon- en leefmilieus realiseren*
- *De bereikbaarheid organiseren naar alle windstreken*
- *Grootschalige landschappen en stadsnatuur inzetten als kernkwaliteit*
- *Klimaatadaptief, circulair en duurzaam ontwikkelen*

Conclusie

Colofon → aanpassen, zie achteraan dit document!

INLEIDING

Dit document is de eindrapportage van de werkplaats Oosterwold, en positioneert Oosterwold als onderdeel van het Handelingsperspectief voor de Oostflank van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Deze rapportage vormt tevens een bouwsteen voor het bestuurlijk traject binnen de gebiedsontwikkeling Oosterwold.

Een Handelingsperspectief voor de Oostflank van de MRA

Voor de Oostflank van de Metropoolregio Amsterdam (het gebied rondom de verstedelijkingsas Amsterdam-Oost – Almere – Lelystad, inclusief het IJmeer) zijn de ambities voor het versterken van de internationale concurrentiepositie van de Noordvleugel verankerd in de in 2013 vastgestelde Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer (RRAAM). Hierin staat beschreven welke opgaven er liggen op het vlak van ecologie, bereikbaarheid en verstedelijking. De RRAAM-afspraken uit 2013 (Bestuursovereenkomst RRAAM en Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0) vormden de afgelopen jaren het handelingsperspectief voor de diverse betrokken overheden. RRAAM is via allerlei programma's en projecten volop in uitvoering.

De ambities en uitgangspunten van RRAAM zijn nog steeds leidend, dit is op 25 september 2019 herbevestigd in het Bestuurlijk Overleg Almere 2.0. Tevens is geconstateerd dat onze leefomgeving onderhevig is aan talloze ontwikkelingen: de druk op de woningmarkt is onveranderd groot, de groei van werkgelegenheid en het voorzieningenniveau blijft achter bij wat wenselijk is voor een gezonde groei en opgaven op het gebied van klimaatadaptatie, circulariteit en de energietransitie dwingen ons onze huidige route op punten aan te scherpen.

Op basis hiervan hebben gemeente Amsterdam, Almere, de provincie Flevoland en het Rijk de handen ineengeslagen om samen te werken aan het actualiseren en aanscherpen van de lange termijn verstedelijkingsvisie en strategie, en specifiek daarbinnen de verstedelijkingskoers voor Almere. De resultaten hiervan worden gebundeld in het Handelingsperspectief Oostflank Metropoolregio Amsterdam 2020-2030.

Gebiedsontwikkeling Oosterwold en evaluatie

Inmiddels is het 7 jaar geleden dat Oosterwold is gestart als ontwikkellocatie. De eerste fase van de gebiedsontwikkeling op Almeers grondgebied is momenteel volop gaande. Oosterwold heeft een eigen gebiedsorganisatie welke de ontwikkeling van Oosterwold faciliteert. Daarnaast begeleidt de gebiedsorganisatie ook het Bestuurlijk Overleg van Oosterwold waarin wordt samengewerkt tussen de verantwoordelijke overheden (gemeenten Zeewolde, Almere, Rijksvastgoedbedrijf, Provincie Flevoland en Waterschap Zuiderzeeland).

Onlangs heeft in opdracht van het Bestuurlijk Overleg Oosterwold een evaluatie plaatsgevonden met betrekking tot de eerste fase Oosterwold, welke tevens ook dient ter voorbereiding op besluitvorming en openstelling van een tweede fase Oosterwold. Het Bestuurlijk Overleg Oosterwold heeft op 18 juni 2020 besloten aan de gemeenteraden van Almere en Zeewolde voor te stellen te starten met de voorbereiding voor een openstelling

van een tweede fase op grondgebied van Zeewolde met bijbehorende uitwerkingsopdrachten.

Werkplaats Oosterwold

Parallel wordt vanuit het Handelingsperspectief nagedacht over de lange termijn ontwikkeling van de Oostflank van de MRA, waar Oosterwold onderdeel van is. Dit moment is benut om te onderzoeken welke bijdrage Oosterwold levert aan de regionale ambities van RRAAM en Almere 2.0.

Om tot een Handelingsperspectief te komen zijn, naast een integraal atelier, vier gebiedsgerichte werkplaatsen ingericht met ieder een eigen opgave. De werkplaats Oosterwold vormt hier één van en positioneert Oosterwold als integraal onderdeel van het te vormen Handelingsperspectief. Binnen de werkplaats is ingegaan op:

- De gewenste rol- en positie van Oosterwold binnen de lange termijn ontwikkeling van Almere en de Oostflank.
- De bijdrage die Oosterwold levert aan de, binnen het Handelingsperspectief opgestelde, uitgangspunten- en principes van succesvolle groei.

Hierbij is specifiek aandacht gevraagd - in reflectie op de evaluatie en in de gesprekken met experts - voor de onderwerpen: programma, tempo van bouwen en groeien, segmenten, betaalbaarheid, duurzaamheid (klimaat/energie) en regionale bereikbaarheid.

Oosterwold 'binnen' en 'buiten'

De gebiedsorganisatie, en in het verlengde daarvan de evaluatie, richt zich op Oosterwold zelf ('Oosterwold binnen'). Vanuit de werkplaats Oosterwold is in aansluiting daarop gezocht naar de betekenis van Oosterwold voor- en de relatie met stad en regio ('Oosterwold buiten') vanuit de doelstellingen van RRAAM en Almere 2.0.

Met de inzet van inmiddels honderden initiatiefnemers in Oosterwold en de begeleidende inzet van de gebiedsorganisatie en betrokken partners is Oosterwold sinds 2013 zichtbaar in ontwikkeling. Het perspectief en kansen voor de toekomstige rol- en positie van Oosterwold, zoals vanuit de werkplaats is verkend, neemt deze ontwikkeling als uitgangspunt, alsmede de ambities vastgesteld binnen de Intergemeentelijke Structuurvisie Oosterwold (2013). Dit document geeft geen waardeoordeel over de (interne) ontwikkeling van Oosterwold, noch de mate waarin aan de ambities en uitgangspunten van de Intergemeentelijke Structuurvisie wordt voldaan. Dit komt aan bod in het Koersdocument Evaluatie Oosterwold.

Werkwijze en proces

De trajecten van de gebiedsorganisatie (incl. evaluatie) en de werkplaats Oosterwold verliepen afgelopen paar maanden naast elkaar, waarbij onderlinge samenwerking en afstemming plaatsvond. De evaluatie Oosterwold is een belangrijke bron voor voorliggend document. Een tussenrapportage vanuit de werkplaats Oosterwold (position paper 8 april 2020) was een bouwsteen voor de evaluatie en het bestuurlijk traject binnen Oosterwold.

Om tot een analyse van de huidige situatie en ingrediënten voor een lange termijn perspectief te komen vanuit de werkplaats is een werksessie met overheden en experts uit de regio en de gebiedsorganisatie Oosterwold georganiseerd. Tijdens deze werksessie zijn kansrijke onderwerpen benoemd voor de lange termijn ontwikkeling van Oosterwold binnen stad en regio.

Aanvullend is een aantal telefonische interviews gehouden en heeft een aantal bestuurlijke gesprekken plaatsgevonden met wethouders in Almere en Zeewolde. Een tussenrapportage was onderdeel van gesprekken en dialogen in het kader van het op te stellen Handelingsperspectief.

Leeswijzer

De gebiedsontwikkeling Oosterwold maakt onderdeel uit van de ambities en opgaven vanuit het programma Almere 2.0 welke is verbonden aan het Rijks-Regioprogramma Amsterdam – Almere - Markermeer. Hoofdstuk 1 beschrijft de ambities en uitgangspunten en daarop gebaseerd de principes voor Oosterwold zoals in de periode 2009 – 2013 zijn vastgesteld.

In hoofdstuk 2 is een analyse gemaakt van de huidige rol en bijdrage van Oosterwold aan de regionale opgaven aan de hand van een aantal thema's welke in de verkenningsfase van het Handelingsperspectief zijn geformuleerd.

Het perspectief en kansen van Oosterwold voor de lange termijn regionale ontwikkeling (2050) zijn verkend en genoteerd in hoofdstuk 3.

Het document eindigt met een aantal conclusies.

1. Ambities, doelen en thema's vanuit RRAAM/Almere 2.0

Ambities en doelstellingen voor Oosterwold

In 2013 is in de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer (RRAAM) Oosterwold - naast Poort, Nobelhorst en Centrum Weerwater - aangewezen als ontwikkellocatie.

De doelstelling van Oosterwold is dat het fungeert als landelijke tegenhanger van de stedelijke ontwikkeling aan de westkant van Almere (Almere Pampus). Tevens dat Oosterwold een overgangsgebied tussen stad en agrarische polder wordt, waarbij het groene en duurzame karakter wordt ontwikkeld en volop ruimte wordt gegeven aan stadslandbouw. Hiermee biedt Oosterwold een uniek woon-, werk- en leefmilieu binnen de Oostflank van de Metropoolregio Amsterdam.

Met de gebiedsontwikkeling Oosterwold is beoogd een belangrijke bijdrage te leveren aan de doelen en ambities vanuit RRAAM en Almere 2.0, zijnde het realiseren van:

- *Grotere diversiteit van leefmilieus en woningen*
- *Een diverse economie met aantrekkelijker vestigingsklimaat en meer werkgelegenheid*
- *Via weg en OV een betere bereikbaarheid binnen de stad en met de regio*
- *Groter, meer divers en hoogwaardiger voorzieningenaanbod aansluitend bij inwoners*
- *Groenblauwe raamwerk groeit mee met de stad, wordt gevarieerder en beter benut voor maatschappelijke functies*
- *De samenleving wordt meer divers naar leefstijl, inkomen en leeftijd*
- *Meer ruimte voor initiatieven voor burgers, bedrijven en instellingen*
- *Energie- en watersystemen worden duurzamer*
- *Het vestigingsmilieu voor wonen, werken en recreëren kent een eigen profiel, met kwaliteiten die bijdragen aan diversiteit en dynamiek in de Noordvleugel*

Voor Oosterwold geldt daarbij een te realiseren programma van 15.000 woningen; 5.000 in de eerste fase en 10.000 in de tweede fase. Daarnaast is er volop ruimte in het programma voor het realiseren van voorzieningen en bedrijvigheid.

Naast de doelen die geformuleerd zijn vanuit de Rijksstructuurvisie en Almere 2.0 zijn door de Werkmaatschappij Oosterwold een zestal ambities opgesteld die als uitgangspunt dienen voor de verdere ontwikkeling van Oosterwold. De ambities opgesteld door de Werkmaatschappij Oosterwold, en recentelijk herbevestigd in het BO Oosterwold, luiden als volgt:

- *Oosterwold ontwikkelt zich organisch*
- *Oosterwold biedt maximale vrijheid aan initiatieven*
- *Oosterwold is een continu groen landschap*

- *Oosterwold heeft stadslandbouw als groene drager*
- *Oosterwold is duurzaam en zelfvoorzienend*
- *Oosterwold is financieel stabiel*

Leidraden en thema's Handelingsperspectief Oostflank MRA

In het kader van het Handelingsperspectief is in de verkenningsfase (2019) - in aanvulling op de ambities vanuit RRAAM en Almere 2.0 – een aantal leidraden opgesteld welke het richtsnoer vormen voor het uit te werken Handelingsperspectief (opgenomen in het document 'Op weg naar een Handelingsperspectief Oostflank MRA 2020 – 2030').

Belangrijke conclusie is dat de oorspronkelijke ambities en uitgangspunten van Oosterwold niet aan belang hebben ingeboet en nog steeds van kracht zijn. Deze helpen om te kunnen groeien als groene en gezonde Oostflank. Wel zijn er een aantal verschuivingen en nieuwe opgaven voor de Oostflank van de MRA op het vlak van economie, sociaal-maatschappelijk, energietransitie, klimaatadaptatie, circulariteit en biodiversiteit.

Op basis van de uitgangspunten en leidraden vormden een aantal inhoudelijke thema's de basis voor het werken aan de opgave en gesprekken in het Atelier Oostflank en de verschillende werkplaatsen, waaronder Oosterwold. Het betreft:

1. *Investeren in een veerkrachtige samenleving*
2. *De economie versterken tot in alle haarvaten*
3. *Een diversiteit aan woon- en leefmilieus realiseren*
4. *De bereikbaarheid organiseren naar alle windstreken*
5. *Grootschalige landschappen en stadsnatuur inzetten als kernkwaliteit*
6. *Klimaatadaptief, circulair en duurzaam ontwikkelen*

In het volgende hoofdstuk is gekeken naar de huidige rol en positie van Oosterwold binnen de doelen en ambities vanuit RRAAM/ Almere 2.0 en de thema's. De gebiedsorganisatie Oosterwold - en in het verlengde hiervan het Koersdocument Evaluatie Oosterwold - richt zich op de ontwikkeling van Oosterwold in het kader van de ambities opgesteld door de Werkmaatschappij.

2. Huidige betekenis van Oosterwold binnen de regio

Unieke positie in de Oostflank en daarbuiten

De evaluatie Oosterwold (Koersdocument) en de zichtbare gebiedsontwikkeling met tal van initiatieven maakt duidelijk dat Oosterwold een unieke positie inneemt in de Oostflank en daarbuiten. Oosterwold wordt daadwerkelijk door initiatiefnemers vormgegeven, er wordt maximale ruimte geboden aan de wensen en creativiteit van burgers en ondernemers. De gebiedsontwikkeling is adaptief, er wordt niet gestuurd op aantallen, het gebied ontwikkelt zich organisch en biedt de mogelijkheid om - ook op de lange termijn - in te spelen op ontwikkelingen en kansen. De ambities uit de Intergemeentelijke Structuurvisie geven voldoende vrijheid om antwoord te geven op nieuwe vraagstukken op het gebied van ecologische diversiteit, zelfvoorziening, stadslandbouw en inclusiviteit.

Op basis van deze (unieke) kwaliteiten is vanuit de werkplaats Oosterwold een analyse gemaakt van de huidige rol en bijdrage van Oosterwold aan de opgaven van stad- en regio. Dit is gedaan aan de hand van een zestal thema's welke in de verkenningsfase van het Handelingsperspectief zijn geformuleerd.

Met de gekozen filosofie en spelregels wordt buiten zichtbaar dat er sprake is van een landelijke groene gebiedsontwikkeling met veel stadslandbouw, natuur, water en duurzame woningbouw. Met de gebiedsontwikkeling Oosterwold ontstaat geleidelijk het beoogde unieke woon-, werk- en leefmilieu binnen de Oostflank van de MRA en draagt het bij aan de doelen en ambities vanuit RRAAM en Almere 2.0. Met name als het gaat om het vergroten van de diversiteit aan woon- en leefmilieus, samenleving en het ruimte geven aan initiatieven van burgers, bedrijven en instellingen. Maar ook op het punt van een groeiend en gevarieerd landschap (groenblauw raamwerk) met maatschappelijke functies en inzet op duurzame bouw en systemen.

De betekenis en functie van Oosterwold reikt verder dan de MRA en regio, het is een landelijk voorbeeld voor andere gemeenten en kent ook internationale aandacht. Oosterwold is een voorbeeld in de filosofie van de nieuwe omgevingswet, waarbij maximale vrijheid aan initiatieven wordt gefaciliteerd. Nieuwe verhoudingen en werkwijzen tussen overheid, burgers en partners worden uitgevonden.

Investeren in een veerkrachtige samenleving

Oosterwold voegt iets unieks toe aan de Oostflank van de MRA. Het is de plek van zelforganisatie, particulier en collectief opdrachtgeverschap. Daarnaast vormt Oosterwold ook een (relatief) nieuw stadsdeel binnen Almere en de regio waar de samenleving zich net begint te vormen en ontwikkelen.

Hoe de samenleving in Oosterwold zich verhoudt ten opzichte van de rest van de stad en regio begint langzaam maar zeker duidelijk te worden. Hoewel er nog weinig bekend is over Oosterwold in termen van opleidings- of inkomensniveau zien we wel dat de gemiddelde inwoner van Oosterwold ouder is dan in de rest van Almere, zo is het percentage 50+ in Oosterwold 56,2% ten opzichte van 31,2% in de rest van Almere. Hierdoor komen andere vraagstukken aan bod bij het realiseren veerkrachtige samenleving, bijvoorbeeld vergrijzing.

Wat wel duidelijk is, is dat om zich verder te kunnen ontwikkelen tot een evenwichtig en veerkrachtig stadsdeel voldoende aanwezigheid en kwaliteit van voorzieningen (groen, collectieve voorzieningen, onderwijs, speelplekken, etc.) in Oosterwold nodig is. Hierdoor ontstaat ruimte voor sociale ontmoetingen, gemeenschapsvorming, beweging en recreatie.

Momenteel zijn er nog relatief weinig (publieke) voorzieningen aanwezig in Oosterwold. De schaarste aan voorzieningen kan worden verklaard door de in het Koersdocument Evaluatie Oosterwold geïdentificeerde fasen waarmee inwoners invulling geven aan hun leefomgeving:

- De ontwikkelfase, hierin staat de ontwikkeling van de eigen woning en kavel centraal.
- De beheerfase, de fase waarin bewoners hun woning en woonomgeving gaan beheren.
- De samenlevingsopbouw, waarin bewoners gezamenlijk invulling gaan geven aan de community Oosterwold en passende voorzieningen ontwikkeld worden.

In Oosterwold beginnen de voorzieningen nu te groeien, gekoppeld aan initiatieven van bewoners en ondernemers. Maar voor een aantal van de voorzieningen zoals onderwijs, detailhandel en openbaar vervoer bestaat voor de inwoners van Oosterwold nog een (sterke) afhankelijkheid van andere stadsdelen en de regio. Dit creëert een afhankelijkheid van (persoonlijk of openbaar) vervoer om van bepaalde voorzieningen gebruik te kunnen maken.

Oosterwold geeft initiatiefnemers de ruimte om zelf (unieke) voorzieningen te realiseren. Dit zou dan ook kunnen betekenen dat niet persé alle voorzieningen een plek in Oosterwold vinden, indien daar onder de bewoners geen behoefte voor bestaat. Tegelijkertijd kunnen door goede verbindingen en netwerken inwoners van Oosterwold gebruik maken van voorzieningen in Zeewolde, Almere en de regio én is het andersom mogelijk voor bewoners elders gebruik te maken van de unieke voorzieningen van Oosterwold.

De economie versterken tot in alle haarvaten

De economische potentie van Oosterwold voor stad en regio is voornamelijk gelegen in het karakter en de kwaliteiten van het gebied. Door de lage bebouwingsdichtheid, het (agrarische) groene karakter, ruimte voor ondernemerschap en de mogelijkheid voor experiment wordt in Oosterwold een voor de Oostflank uniek vestigingsklimaat gecreëerd. Initiatiefnemers maken gebruik van dit vestigingsklimaat om initiatieven te ontwikkelen binnen verschillende sectoren. Deze vorm van uitnodigingsplanologie zorgt voor een gebied van veel mensen met een ondernemende geest.

Eén van de sectoren waarin we initiatieven zien ontstaan is stadslandbouw. Binnen de Intergemeentelijke Structuurvisie Oosterwold wordt met name stadslandbouw gezien als groene en economische drager van Oosterwold. Naast (particuliere) moestuinen, die voornamelijk worden ingezet voor eigen gebruik en kleinschalige (lokale) verkoop, bestaan twee vormen van stadslandbouw in Oosterwold. Deze komen momenteel nog in beperkte mate voor maar bieden wel economische kansen voor Oosterwold op het gebied van voedselproductie.

- Kleinschalige (semi-)professionele stadslandbouw, welke gekenmerkt wordt door korte ketens (vorm van lokale distributie en afname). Al dan niet in combinatie met zorg (Uniek Leven) of een sociale doelstelling (Tuinmoes).
- Professionele grootschalige stadsboerderijen, de oriëntatie van dit type stadslandbouw strekt verder dan alleen de lokale markt, de nadruk kan daarbij liggen op de stads-, regio- of wereldmarkt (Stadsboerderij).

Oosterwoldse stadslandbouw kan van toegevoegde waarde zijn in de voedselcyclus van stad en regio. Zo heeft de Lidl nabij Oosterwold afspraken gemaakt met voedselproducenten om lokale producten te gaan verkopen. Dergelijke afspraken zouden ook met andere ondernemers in de stad kunnen worden gemaakt, inspelend op de groei- en diversificatie van de foodsector, welke binnen de Detailhandelvisie wordt bestempeld als een belangrijke economische trend binnen de ontwikkeling van Almere.

In totaal zijn er 292 bedrijven, deels aan huis, gevestigd in Oosterwold. We zien dat het type bedrijven in Oosterwold in grote lijnen de samenstelling van Almere volgt. De grootste bedrijfssector (in zowel Oosterwold als Almere in zijn geheel) betreft advisering, onderzoek en zakelijke dienstverlening (24,7% ten opzichte van 18,2% in Almere), gevolgd door gezondheids- en welzijnszorg (14,4% ten opzichte van 12,2%), en cultuur, sport en recreatie (11,3% ten opzichte van 5,2%). Daarnaast zien we dat in Oosterwold procentueel meer eenmansbedrijven zijn gevestigd dan in Almere in zijn geheel (66,8% ten opzichte van 62,9%).

Hoewel de percentages van bedrijfssectoren in Oosterwold niet sterk afwijken van Almere is de wijze waarop invulling wordt gegeven aan initiatieven wel degelijk anders. Er worden veelal combinaties gezocht met het groene en gezonde karakter, duurzaamheid en het wonen. Dat maakt het gebied uniek in Almere en de regio.

Een diversiteit aan woon- en leefmilieus realiseren

Per 1 mei 2020 zijn er 1254 (van de circa 5000) woningen gerealiseerd in de eerste fase van Oosterwold, meer dan de helft daarvan zijn vrijstaande woningen. De woningen zijn grotendeels grondgebonden en zeer divers in karakter en omvang. Bij de stadsboerderij Vliervelden wordt binnenkort een appartementengebouw opgeleverd.

Zoals uit de evaluatie en buiten zichtbaar blijkt voegt Oosterwold een unieke woon-, werk- en leefkwaliteit toe aan de regio. Dat beperkt zich niet tot de vrijheid die Oosterwold biedt om de eigen woning en de eigen kavel vorm te geven, maar ook de vrijheid om de ruimtelijke inrichting van het gebied gezamenlijk vorm te geven, het wonen in lage dichtheden en de mogelijkheid om 'in het groen' te wonen en ondernemen.

Dat er een duidelijke vraag naar dergelijk type woningen bestaat, ook in de regio, blijkt uit de Raming Woningbehoefte Metropoolregio Amsterdam 2017-2025. In 2017 steeg de vraag naar eengezinswoningen in de categorie 'landelijk, recreatief en ruim wonen' procentueel het sterkst. Ook in de prognose naar 2025 zien we een sterke toename in de woningvraag binnen deze categorie.

De evaluatie van de eerste fase Oosterwold maakt tevens duidelijk dat de gekozen vorm van organische gebiedsontwikkeling weliswaar een proces is van vallen en opstaan, maar dat deze nog steeds door overheden en initiatiefnemers omarmd en gekoesterd wordt. Er is nog steeds een grote interesse om aan de slag te kunnen in Oosterwold, de wachtlijst voor Oosterwold bestond medio 2019 uit circa 800 potentiële initiatiefnemers.

Nu al is zichtbaar dat er grote bijdrage wordt geleverd aan de doelstellingen en ambities van Almere 2.0. Er ontstaat een rijk palet aan unieke woon- en werkvormen en verscheidenheid in architectuur met woon- en werkvormen die zijn afgestemd op individuele of collectieve behoeftes. Bijvoorbeeld families die als collectief samen bouwen, woon-zorgconcepten die vorm krijgen in de woning, groepen die samen bouwen en collectieve voorzieningen delen, etc.

Stadslandbouw in Oosterwold draagt tevens bij aan het onderscheidende woon- en leefmilieu. Uit de evaluatie van de eerste fase Oosterwold blijkt dat bewoners stadslandbouw voornamelijk waarderen “omdat het zorgt voor een groen aanzicht, het gemeenschapszin stimuleert en het invulling geeft aan doelen rond duurzaamheid en zelfvoorzienendheid.” Sommige bewoners vinden het een last dat ze echt moeten produceren. Andere initiatiefnemers spelen daarop in, zoals de Stadsbomerij die stukken grond leent voor de productie van fruitbomen.

Uitgangspunt voor Oosterwold is dat 30% van de woningbouw in het segment ‘betaalbaar’ kan worden gerealiseerd. Dit streven is vastgelegd in de Intergemeentelijke Structuurvisie van Oosterwold en draagt bij aan de ambitie om diversiteit toe te voegen aan de stad en regio. Gelet op de huidige woningmarkt zijn de mogelijkheden om betaalbare woningbouw voor de doelgroep tot een modaal inkomen mogelijk te maken ook in Oosterwold beperkt.

De bereikbaarheid organiseren naar alle windstreken

In de filosofie van Oosterwold zijn bewoners en ondernemers zelf aan zet om wegen, paden en vervoer te organiseren. Daar waar deze verbinding zoekt met de omgeving en regio is er uiteraard wel een relatie met overheden en andere partners in het realiseren van een goede bereikbaarheid.

Het verkeer in Oosterwold vindt nu en in de toekomst hoofdzakelijk per auto plaats, zowel intern als in relatie tot de regio. Om de (regionale) bereikbaarheid van Oosterwold in de toekomst garant te stellen wordt de weginfrastructuur verzwakt. Deels is dat een autonome ontwikkeling, en deels direct gekoppeld aan de ontwikkeling van Oosterwold in het kader van het VSBA (Verkenning Stedelijke Bereikbaarheid Almere). Via het projectverband Almere/’t Gooi/Utrecht wordt onderzocht of, en zo ja wanneer, maatregelen nodig en betaalbaar zijn om de verbinding tussen Almere en ’t Gooi en Utrecht te verbeteren, waarbij ook wordt gedacht verzwaring van de wegcapaciteit op de ‘Gelderse Route’ (Nijkerk – Almere).

De ontsluiting via autoverkeer lijkt in Oosterwold nu en in de toekomst goed geregeld. Het plangebied is momenteel echter summier ontsloten met het openbaar vervoer. De filosofie en het unieke karakter van Oosterwold leidt ertoe dat een dekkende vorm van openbaar vervoer er niet vanzelfsprekend is.

Een mogelijkheid om het openbaar vervoer in Oosterwold te verbeteren ligt in de groei van reizigersaantallen tussen Almere en het Gooi. Op termijn is dan een ‘zware openbaar vervoer verbinding’ noodzakelijke en denkbaar. Om deze mogelijkheid open te houden wordt in Oosterwold een ruimtelijke reservering getroffen voor de zogeheten ‘Stichtselijn’.

Oosterwold kent momenteel twee regionale fietsroutes, een fietspad langs de Vogelweg (oost-west) en de Gruttoweg/Wulpweg (noord-zuid). Beide routes dienen zowel regionaal woon-werk, woon-school als recreatief verkeer. Gezien de afstanden die fietsers af moeten leggen naar het Gooi, Zeewolde en Almere vraagt de regionale bereikbaarheid bij de verdere ontwikkeling van Oosterwold een volwaardig hoofdfietsnetwerk. Plannen om een dergelijk netwerk te realiseren liggen momenteel al op tafel, zo worden gestrekte fietsroutes langs de Kievitsweg/ Tureluurweg gerealiseerd en fietsroutes langs de Gruttoweg/Wulpweg opgewaardeerd. De verwachting is dat er een fijnmaziger wegennetwerk ontstaat, dat mede als regulier netwerk voor langzaam verkeer dient.

Grootschalige landschappen en stadsnatuur inzetten als kernkwaliteit

Oosterwold is in zichzelf een bijzonder landschap in wording door de aanleg van groen, water en stadslandbouw door initiatiefnemers op de kavels. Daarmee wordt Oosterwold een natuurlijke schakel tussen stad en platteland welke een grote verscheidenheid aan bomen, planten en dieren toevoegt. Het groenblauwe raamwerk wordt hiermee op een natuurlijke manier uitgebreid en gevarieerder.

Daarnaast wordt in Oosterwold met een Eemvallei (in wording) zuidelijk-Flevoland ecologisch en landschappelijk verbonden met Horsterwold, het grootste loofbos van Nederland. Naast deze schakel binnen het groenblauwe netwerk biedt de Eemvallei initiatiefnemers de mogelijkheid om, gebruik makend van de natuurlijke kwaliteiten, unieke initiatieven op te stellen waaronder een voedselbos, speelwildernis of natuurbegraafplaats.

Het groene en ontspannen karakter van Oosterwold met de mogelijkheid voor het ontstaan van een fijnmazig netwerk van wandelpaden biedt ook de mogelijkheid te fungeren als recreatief landschap, waarbij de Eemvallei – waar een eerste deel van is aangelegd - de grote verbinder is, met ruimte voor biodiversiteit en functies uit stad- en platteland.

Klimaatadaptief, circulair en duurzaam ontwikkelen

Binnen Oosterwold wordt niet actief gestuurd op de ambities voor duurzaamheid en zelfvoorzienendheid. Uit de evaluatie blijkt echter dat deze ambities in de praktijk worden ingevuld door enthousiaste initiatiefnemers. Naast de lokale voedselproductie zijn er volop initiatieven waarbij eigen energie wordt opgewekt, duurzame bouw plaatsvindt en afval gerecycled wordt. Het ontbreekt aan een overzicht met data. Het advies in de evaluatie is om duurzaamheid en zelfvoorzienendheid meer inspirerend en stimulerender te maken.

Oosterwold heeft door de ruime opzet en het landschappelijke karakter een natuurlijke rol in het invullen van actuele opgaven op het gebied van hittestress, het vastleggen van CO₂, klimaatadaptatie, energietransitie, vernatting en bodemdaling. Naast deze passieve rol speelt Oosterwold een actieve rol binnen de nieuwe omgevingswet. In de filosofie van deze

omgevingswet worden nieuwe verhoudingen en werkwijzen tussen overheid, burgers en partners uitgevonden.

Op grondgebied van Zeewolde wordt langs de A27 voorzien in het grootste windpark van Nederland op land. Door - vooruitlopend op de Omgevingswet - met regels te experimenteren wordt ruimte gezocht voor de gebiedsontwikkeling en woningbouw. Het windpark wordt mede vormgegeven middels de Ontwikkelvereniging Zeewolde, het grootste boerenburgercollectief van Europa bestaande uit meer dan 200 boeren, bewoners en ondernemers. Met de realisatie van dit windpark wordt Oosterwold mede energieleverend voor ruim een kwart miljoen huishoudens in de regio.

3. Perspectief en kansen lange termijn

Voortzetten van ambities Oosterwold

Zoals in het vorige hoofdstuk is beschreven kent Oosterwold een uniek en onderscheidend karakter in de Oostflank van de MRA en daarbuiten en levert het een betekenisvolle bijdrage aan de doelstellingen en regionale opgaven van RRAAM en Almere 2.0. Het is dan ook wenselijk en logisch om de gebiedsontwikkeling op basis van de filosofie en ambities van Oosterwold voort te zetten in een volgende fase.

Het Bestuurlijk Overleg Oosterwold heeft op 18 juni 2020 op basis van de evaluatie vastgesteld dat er geen aanleiding is om de ambities te wijzigen en herbevestigd dat samen werken en leren over het proces van organische ontwikkeling in Oosterwold als fundament geldt voor de ontwikkeling van Oosterwold. Op basis hiervan is dan ook besloten aan de gemeenteraden van Almere en Zeewolde voor te stellen te starten met de voorbereiding voor een openstelling van een tweede fase op grondgebied van Zeewolde met bijbehorende uitwerkingsopdrachten.

Vooruitlopend op de start van een tweede fase op (grotendeels) grondgebied van Zeewolde vindt een aantal onderzoeken en uitwerkingsopdrachten plaats op het gebied van grondstrategie, ruimtelijke verkenningen, uitwerking ontwikkelregels, juridisch-planologisch en governance. Zeewolde leert van de aanpak en ervaringen op Almeers grondgebied. De planning is om uiterlijk 31 december 2021 een openstellingsdatum voor de tweede fase te bepalen en vast te stellen. Tot die tijd vindt doorontwikkeling van Oosterwold in de eerste fase plaats.

Hiermee zal Oosterwold de komende periode zich blijvend ontwikkelen als een gebied met een groen, duurzaam en landelijk karakter, met lage dichtheden van wonen en werken en een organisch groeiend karakter doordat volop ruimte wordt gegeven aan (collectieve) particuliere initiatieven en zelforganisatie.

De doorontwikkeling van Oosterwold

De verschillende grondeigendommen en het adaptieve, organische karakter van de gebiedsontwikkeling van Oosterwold maakt het lastig in te schatten wat het tempo van ontwikkeling zal zijn en daarmee hoeveel woningen er worden gerealiseerd per jaar. Dit geldt ook voor het groeien van bedrijvigheid en het ontstaan van voorzieningen.

Het is vooralsnog onduidelijk of het huidige aantal van de realisatie van ongeveer 300 a 500 woningen per jaar sterk zal wijzigen. Dit is mede vanwege de beschikbaarheid van gronden en in hoeverre andere grondeigenaren aan de slag gaan in Oosterwold. Oosterwold gaat uit van een kwalitatieve gebiedsontwikkeling op basis van initiatieven.

Er is op dit moment geen aanleiding om het vastgestelde eindprogramma – met onder andere 15.000 woningen voor geheel Oosterwold - te wijzigen. Met het huidige programma wordt vooralsnog het beoogde karakter van het gebied gewaarborgd.

Proeftuin Oosterwold

Oosterwold is voorbij de fase van het experiment en is een voorbeeld in het kader van de nieuwe omgevingswet. Er is - naast ruimte voor initiatieven - volop ruimte voor innovaties en actuele opgaven. Om de proeftuinfunctie volledig tot zijn recht te laten komen is het blijvend van belang dat overheden loslaten waar ze normaliter de regie en vaak ook de uitvoering zelf in de hand hadden. De initiatiefnemer (bewoner) heeft veel meer eigen verantwoordelijkheid dan in de vormen van PO en CPO die we tot voor kort kenden. Het werken met spelregels is voor iedereen een leerproces met daarbij horende onzekerheid en tegenslagen.

Uit de reacties van alle betrokkenen in de evaluatie blijkt dat deze vorm van doe-het-zelf-gebiedsontwikkeling echter wel een zeer gewenste vorm van samenwerking is, ook voor de toekomst. Eigen keuzevrijheid en eigen verantwoordelijkheid wordt gewaardeerd en is een belangrijke reden waarom initiatiefnemers zich aanmelden.

Kansen vanuit regionale samenwerking en opgaven

In de werkplaats Oosterwold is verkend wat kansen zijn vanuit een regionaal perspectief voor de ontwikkeling van Oosterwold. Deze worden hierna beschreven gekoppeld aan de 6 thema's.

Investeren in een veerkrachtige samenleving

De filosofie en aard van de gebiedsontwikkeling, waarbij mensen worden uitgedaagd hun woon- werk- en leefomgeving te ontwikkelen, legt een belangrijke basis voor een veerkrachtige samenleving, ook naar de toekomst toe. Een rijkdom aan initiatieven worden ontplooid door ondernemende mensen en samenwerkingsverbanden groeien uit.

Oosterwold is nog jong, de samenleving begint zich te vormen en ontwikkelen, voorzieningen beginnen te ontstaan. Het is logisch en terecht dat door bewoners en overheden wordt geïnvesteerd in samenlevingsopbouw en wordt samengewerkt in het realiseren van publieke voorzieningen, zoals bijvoorbeeld een school.

Er liggen volop kansen om in de samenlevingsopbouw en beheerfase ervaringen op te doen die deels ook van toepassing zijn voor de ontwikkeling van gebieden en wijken elders in de Oostflank van de MRA. Zo ook de ervaringen die worden opgedaan in de gewijzigde relatie en samenwerking tussen burgers, ondernemers, overheden en andere partners.

De vrijheid die Oosterwold kenmerkt geeft bij uitstek initiatiefnemers de kans een eigen gemeenschap en innovatieve ideeën te creëren die van toegevoegde waarde zijn voor de ontwikkeling van stad- en regio.

Kansen voor de Oostflank:

- Ruimte voor initiatieven van burgers, bedrijven en instellingen, en (collectief) particulier opdrachtgeverschap
- Leren van samenlevingsopbouw en andere relatie burger, ondernemer en overheid

De economie versterken tot in alle haarvaten

Gekoppeld aan de specifieke groene en duurzame kenmerken van Oosterwold is er ook in de toekomst ruimte voor een bijdrage aan de ontwikkeling van de economie in de Oostflank en

ruimte voor nieuwe economieën. Voor Oosterwold worden deze vooral geïdentificeerd op het gebied van (stads)landbouw, duurzaam bouwen en circulariteit (korte ketens, reststromen), waarbij nieuwe vormen van collectieven, innovaties en functiecombinaties mogelijk zijn. Deze kunnen bijdragen aan de versterking van of kunnen een schakel vormen in het economisch cluster van voedseltechnologie en circulaire economie.

De economische ontwikkeling zal naar verwachting ten opzichte van andere gebieden in de Oostflank anders zijn gezien het karakter van de ontwikkeling en de spelregels van Oosterwold. Verwacht wordt ook dat juist in gebieden waar vanwege hindercontouren minder of geen ruimte is voor wonen meer bedrijven zich zullen gaan vestigen in de toekomst. Het is waardevol om de ontwikkeling door te zetten, naar verwachting zal de aard van initiatiefnemers leiden tot een ondernemend gebied met een rijkdom aan bedrijvigheid.

Het versterken van de verbinding tussen het individu en de voedselproductie door stadslandbouw als belangrijke drager van Oosterwold is ook in de toekomst betekenisvol in de relatie tot stad- en regio. Hierbij biedt Oosterwold de (experimentele) ruimte voor het ontwikkelen van concepten. Er liggen kansen om het ondernemerschap en de economische ontwikkelingen binnen Oosterwold te verbinden met ondernemerschap en onderwijs in de polder, Zeewolde en Almere. Een stevige koppeling met de Floriade en de Flevocampus ligt voor de hand. Tussen deze initiatieven kan een uitwisseling plaatsvinden van ideeën en best practices waarmee initiatieven verder ontwikkeld kunnen worden ten gunste van zichzelf en de stad- en regio.

Stadslandbouw biedt (economische) meerwaarde in relatie tot stad- en regio wanneer ze geclusterd plaatsvinden om zo oppervlak te creëren. Het creëren van oppervlak kan op verschillende manieren plaatsvinden, bijvoorbeeld middels individuele deelname aan een stichting welke grond verpacht, een clustering van woningen en bedrijven met stadslandbouw op eigen perceel, of het tot stand brengen van een stadslandbouwvereniging (vergelijkbaar met een kavelwegvereniging). De gebiedsorganisatie Oosterwold heeft een uitwerkingsopdracht voor dit onderwerp.

De gemeentelijke organisaties van Almere en Zeewolde kunnen een rol spelen in de doorontwikkeling door de samenwerking te faciliteren. Maak bijvoorbeeld een koppeling tussen Oosterwold en de Flevocampus waar, in samenwerking met stichting ERF en stichting Weerwoud, onderzoek wordt gedaan naar agroforestry (boslandbouw) en strokenteelt. Ga op zoek naar Oosterwoldse ideeën en best practices die bevorderlijk werken voor het initiatief van de Flevocampus en vice versa. Maar ook door initiatieven te bevorderen van lokale ondernemers in de stad, en korte ketens te faciliteren tussen (kleinschalige) Oosterwoldse producenten en ondernemers elders in de stad.

Kansen voor de Oostflank:

- Ruimte voor ondernemerschap, 'groen' vestigingsklimaat, (stads)landbouw, duurzaam bouwen en circulariteit, waarbij innovaties en functiecombinaties mogelijk zijn
- Bijdrage aan economisch cluster van voedseltechnologie en circulaire economie
- Koppeling met Floriade en Flevocampus.

Een diversiteit aan onderscheidende woon- en leefmilieus realiseren

Met het doortrekken van de ambities en de ervaringen de eerste fase Oosterwold zal voor de lange termijn Oosterwold zich blijvend ontwikkelen tot een gebied met unieke en onderscheidende woon- en leefkwaliteiten. De initiatieven, dromen en wensen van mensen zijn leidend en dat levert woon- en leefomgevingen op die zijn toegesneden op tal van situaties en samenstellingen van huishoudens, groepen, combinaties van wonen, werken en voorzieningen. Naast het wonen geldt dat ook voor initiatieven van bedrijven, zorgconcepten, horeca, etc. welke ook in regionaal perspectief relevant kunnen zijn. Daarmee levert Oosterwold een fundamentele bijdrage aan het realiseren van de doelen en ambities vanuit Almere 2.0.

Aandachtspunt is voldoende ruimte voor betaalbare initiatieven in Oosterwold, zodat de beoogde diversiteit blijvend ruimte krijgt en het gebied toegankelijk is voor iedereen (inclusief). Sociale woningbouw en huurwoningen in het middensegment zijn al mogelijk, maar daarmee zijn initiatiefnemers die hun eigen woning willen ontwikkelen niet geholpen. Een kleine woning kan, maar deze woningen zijn niet voor iedereen geschikt. Wooncoöperaties, CPO's met een gemengd programma of vernieuwende woonconcepten kunnen een bijdrage leveren aan betaalbare woningen in Oosterwold.

Tevens kan een koppeling worden gemaakt met de Almere 2.0 programmalijn Vernieuwend Wonen. Zo kunnen innovatieve woon- en samenlevingsconcepten die succesvol blijken te zijn in Oosterwold bijvoorbeeld worden toegepast bij de ontwikkeling van Almere Pampus of andere delen van Almere en Zeewolde.

Kansen voor de Oostflank:

- Initiatieven en wensen van mensen leidend om voor tal van situaties toegesneden woon- en leefomgevingen te creëren
- Vernieuwende woonconcepten, koppeling met programma Vernieuwend Wonen

De bereikbaarheid organiseren naar alle windstreken

Vanuit haar ambities is Oosterwold erop gericht zoveel mogelijk in de eigen behoefte te voorzien, desondanks blijft een goede verbinding met stad en regio belangrijk. Door goede verbindingen kan Oosterwold gebruik maken van voorzieningen elders, en kan stad en regio vruchten plukken van de unieke (groeierende) kwaliteiten van Oosterwold.

Ook in de toekomst groeit een fijnmazig netwerk van wegen en paden door de groei van initiatieven. Te verwachten is dat het verkeer in Oosterwold in de toekomst, ook in relatie tot stad- en regio, hoofdzakelijk per auto plaats zal vinden. De bestaande- en nieuwe weginfrastructuur is dan ook een belangrijke conditie voor de ruimtelijke ontwikkeling van Oosterwold. In het vorige hoofdstuk is beschreven wat de reeds geplande activiteiten zijn voor publieke wegen in Oosterwold.

Het is van belang de OV-ontsluiting niet in isolement te bekijken. Zo moet voor de ontsluiting van Oosterwold rekening worden gehouden met trajecten elders in de regio, bijvoorbeeld de reservering Stichtse Lijn. Via het projectverband Almere/'t Gooi/Utrecht (AGU) wordt

onderzocht of, en zo ja wanneer, maatregelen nodig en betaalbaar zijn om de verbinding tussen Almere en 't Gooi en Utrecht te verbeteren, waarbij ook wordt gedacht aan verzwarend van de wegcapaciteit op de 'Gelderse Route' (Nijkerk – Almere) en aan Hoogwaardig Openbaar Vervoer op de AGU-as. Momenteel wordt er in de Randstad gewerkt aan de uitbreiding van R-net, een herkenbaar netwerk van Hoogwaardig Openbaar Vervoer. Oosterwold zou in dit kader kunnen profiteren van de R-netverbinding door het aanleggen van een R-netverbinding (vrij liggende busbaan) op het gereserveerde gebied van de Stichtselijn welke aan kan sluiten op de R-netverbinding tussen Hilversum en Huizen.

Met de groei van Oosterwold – en daarmee het aantal inwoners/gebruikers - ligt er een kans om het openbaar vervoer tussen Zeewolde en de regio te intensiveren, met name in de avonden en weekenden. Toekomstige ontwikkelingen in Oosterwold kunnen een aanleiding zijn om de openbaar vervoervoorzieningen te intensiveren, maar het aanbod zal echter volgend zijn aan de vraag.

Multimodale hubs worden in Oosterwold kansrijk geacht als mogelijke ontwikkeling. Reizigers maken gebruik van deze oplossing om het eerste of de laatste deel van hun reis te maken. Hubs kunnen bijvoorbeeld multifunctionele knopen gaan vormen waar reizigers van en naar Oosterwold overstappen op andere vormen van vervoer. Zo wordt Oosterwold per openbaar vervoer sterk verbonden met de rest van de regio en Almere. Deze hubs kunnen als sociaal veilig OV overstappunt doorgroeien met servicecentra, pakketdiensten, parkeer en laadvoorziening voor elektrische fietsen en auto's. Een logische en centrale plek waar zo'n hub kan ontstaan is de Vogelweg, ter hoogte van de reservering van de Stichtselijn. Ook in de buurt van Nobelhorst zou zo'n hub kunnen ontstaan.

Kansen voor de Oostflank:

- Verbeteren Hoogwaardig Openbaar Vervoer (vrij liggende busbaan) tussen Almere en 't Gooi
- Intensiveren openbaar vervoer tussen Zeewolde en de regio
- Multimodale hubs als overstap op andere vormen van vervoer

Grootschalige landschappen en stadsnatuur inzetten als kernkwaliteit

Met de ontwikkeling van Oosterwold op basis van het vastgestelde programma en spelregels ontstaat er een rijk gevarieerd landschap. De optelsom van al het groen, water en stadslandbouw zorgt op de lange termijn voor een lommerrijk en (bio)divers gebied. Er wordt hiermee voor de stad en de Oostflank een uniek landschap toegevoegd.

Met de toekomstige verdere ontwikkeling van de Eemvallei in een volgende fase, wordt een uniek aaneengesloten landschap van bos, water en natuur van zo'n 20 kilometer lengte aangesloten op het groenblauwe netwerk van Almere en wordt zuidelijk-Flevoland verbonden met Horsterwold. Deze ontwikkeling, samen met de vrijheid voor initiatief binnen Oosterwold, biedt kansen voor recreatief gebruik en het laten ontstaan van (maatschappelijke) voorzieningen die elders in stad en regio beperkt aanwezig zijn, te denken aan een voedselbos of natuurbegraafplaats.

Kansen voor de Oostflank:

- Grootschalig, lommerrijk en biodivers landschap met natuur en stadslandbouw
- Aaneengesloten Eemvallei met bos, water en natuur

Klimaatadaptief, circulair en duurzaam ontwikkelen

Een van de sectoren waar de Oostflank zich op kan richten – en waar een belangrijke bijdrage van Oosterwold in kan liggen – is landbouw en biomassa. De Oostflank kan zich ontwikkelen als groene fabriek voor bio-economie en als proeftuin voor landbouw en voedselinnovatie. Het kan voortbouwen op de beschikbare kennisclusters, ruimte en omringende landbouwgebieden.

De voedselsector is een kansrijke sector in de Oostflank, door de vele landbouwgrond. De Oostflank bouwt dit profiel uit via kennisontwikkeling op de Flevo Campus (Aeres hogeschool, WUR Lelystad), en dient als proeftuin voor landbouw en voedselinnovatie, onder meer door de aanwezige stadslandbouw in Oosterwold en de Floriade.

Vanuit het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit wordt bijvoorbeeld onderzoek gedaan naar de kringloop binnen het agrarisch bedrijf en het vormen van korte ketens. Ruimtelijk kan een gebied als Oosterwold bijdragen aan de ambitie tot verkorte voedselketens, gezien de potentie voor (meer) lokale voedselproductie. Oosterwold kan ook als proeftuin dienen voor het verbinden van lokaal organisch afval uit de MRA en Oostflank met omringende landbouwgebieden waardoor lokale voedselketens gestimuleerd worden. Deze organische stromen kunnen mogelijk hoogwaardig worden verwerkt tot o.a. vetzuren en eiwitten, dat door veehouderij of in de voedselindustrie kan worden gebruikt.

Daarnaast vormt de bouwopgave in de MRA en Flevoland - en specifiek Almere - circulaire ambities in de bouwsector met een focus op houtbouw en hergebruik van materialen uit de gehele regio. Dit moet gezien worden in de bredere focus op circulaire en duurzame gebiedsontwikkeling van nieuwe regio's zoals Oosterwold.

In het kader van de circulaire economie worden momenteel in stad- en regio verschillende pilots en programma's vormgegeven, met een aantrekkingskracht op meer circulaire bedrijvigheid. Voor Oosterwold bestaat de mogelijkheid om, in relatie met sanitatie, koploper te worden in het hergebruik en de terugwinning van fosfaat, stikstof en organische stof uit afvalwater in de (stads)landbouw. Technisch gezien is dit op het moment al mogelijk, maar er bestaan nog enkele onderzoeksvragen waardoor dit nog niet in uitvoering is gebracht.

De gemeentelijke organisaties kunnen inspelen op het thema circulariteit en duurzaamheid door kansrijke duurzaamheidsinitiatieven in stad- en regio verder te verkennen. Indien deze aansluiten bij de duurzaamheidsambities van Oosterwold kan Oosterwold als proeftuin dienen voor verdere ontwikkeling.

Kansen voor de Oostflank:

- Ruimte voor bio-economie, proeftuin voor landbouw en voedselinnovatie
- Circulaire gebiedsontwikkeling, bedrijvigheid, hergebruik materialen

Conclusie

Het is van belang om vanuit de filosofie en ambities van Oosterwold de gebiedsontwikkeling door te zetten. Zo ontstaat geleidelijk het beoogde unieke woon-, werk- en leefmilieu binnen de Oostflank van de MRA en draagt het bij aan de doelen en ambities vanuit RRAAM en Almere 2.0. Met name als het gaat om het vergroten van de diversiteit aan woon- en leefmilieus, samenleving en het ruimte geven aan initiatieven van burgers, bedrijven en instellingen. Maar ook op het punt van een groeiend en gevarieerd landschap (groenblauw raamwerk) met maatschappelijke functies en inzet op duurzame bouw en systemen.

Naast de bijdrage aan bestaande ambities zijn enkele kansen geïdentificeerd voor Oosterwold in relatie tot stad- en regio. Deze kansen passen niet alleen bij, maar komen vaak zelfs voort uit het unieke karakter van Oosterwold. Deze zijn voeding voor het opstellen van een uitvoeringsagenda.

De vrijheid die geboden wordt aan initiatiefnemers heeft ertoe geleid dat over de jaren heen al verschillende initiatieven zijn ontstaan in Oosterwold op het gebied van bijvoorbeeld stadslandbouw, waarbij stadslandbouw gekoppeld wordt aan zorg of een sociale component krijgt, collectief bouwen en circulariteit waarmee Oosterwold een bijdrage levert aan de doelstellingen van Almere 2.0 en het Handelingsperspectief.

De vrijheid tot initiatief biedt ook kansen voor Oosterwold in relatie tot stad- en regio. Oosterwold brengt middels een combinatie van stadslandbouw en eigen initiatief bijvoorbeeld unieke concepten voort die als voorbeeld kunnen dienen voor stad- en regio, waarbij Oosterwold de rol inneemt van proeftuin. Deze proeftuinfunctie kan Oosterwold ook bieden op het gebied van bijvoorbeeld samenlevingsopbouw en circulariteit.

Om deze functie optimaal en voor iedereen te kunnen benutten zijn wel enkele vereisten die tegelijk ook kansen bieden voor de verdere ontwikkeling van Oosterwold. Daarbij is te denken aan de (regionale) bereikbaarheid van Oosterwold, het voorzieningenniveau en de betaalbaarheid. Zo waarborg je niet alleen de fysieke verbinding van Oosterwold met stad- en regio, maar ook de sociaal-economische verbinding waarbij Oosterwold bereikbaar blijft voor alle lagen van de bevolking en de concepten ontwikkeld in Oosterwold verbonden kunnen worden met stad- en regio.

De betekenis en functie van Oosterwold reikt verder dan de MRA en regio, het is een landelijk voorbeeld voor andere gemeenten en kent ook internationale aandacht. Oosterwold is een voorbeeld in de filosofie van de nieuwe omgevingswet, waarbij maximale vrijheid aan initiatieven wordt gefaciliteerd. Nieuwe verhoudingen en werkwijzen tussen overheid, burgers en partners worden uitgevonden en kan van worden geleerd.

Colofon

Kernteam werkplaats Oosterwold

- Ivonne de Nood (Almere 2.0)
- Kevin van Engelshoven (Almere 2.0)
- Janet Leeffers (gebiedsteam Oosterwold)
- Harry Zondag (gemeente Almere)
- Wouter den Dekker (Rijksvastgoedbedrijf)
- Ad de Bont (Urhahn)

Geraadpleegde personen

- Renze Borkent (gemeente Almere)
- Klaas Dijkhuis (gemeente Almere)
- Anne Kets (gemeente Almere)
- Marc Stanescu (gemeente Almere)
- Harmen Otto Smedes (gemeente Almere)
- Wouter Smit (gemeente Almere)
- Saskia Boekstal (gemeente Almere)
- Bert Oldewarris (gemeente Zeewolde)
- Boris Buffing (Almere 2.0)
- Marie José Deckers (Almere 2.0)
- Werner Brouwer (Oosterwold)
- Gerda Dekker (provincie Flevoland)
- Inge van Huffelen (Rijksvastgoedbedrijf)
- Jan Eelco Jansma (Wageningen Universiteit)
- Arie-Willem Bijl (Over Morgen)

Geraadpleegde literatuur

- Pau, Over Morgen. (juni 2020). Koersdocument Evaluatie Oosterwold.
- BügelHajema, gemeente Zeewolde. (december 2019). Toekomstvisie Zeewolde 2040.

- Gemeente Almere, gemeente Zeewolde. (april 2013). Intergemeentelijke Structuurvisie Oosterwold.
- Gemeente Almere. (april 2020). Thuis in Almere! Woonvisie 2020-2030, evenwichtig bouwen aan de toekomst.
- Bureau Stedelijke Planning. (april 2020). Gemeente Almere Detailhandelvisie
- Almere 2.0. (september 2019). Op weg naar een Handelingsperspectief Oostflank MRA 2020 – 2030
- Ministerie van Infrastructuur en Milieu. (november 2013). Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer.
- Gemeente Almere, afdeling Onderzoek en Statistiek. (geraadpleegd juni 2020).
- Metabolic. (geraadpleegd juni 2020)